

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEC

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inserate;
Sara jevo št. 7963,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Tisti, ki imajo denar

Mi ga nimamo v izobilici, toda tudi narodi, ki ga imajo, so si ga morali priboriti polagoma in postopno s pomočjo naravnih bogastev ter s pridnostjo in vztrajnostjo in poštenostjo svojih ljudi. Seveda so sodelovale tudi višje sile, kakor so patriotizem, boj za samoohranitev, ki so narodnemu gospodarstvu posamezne države dale svoj izrazit pečat in vsej narodni produkciji enotno smer. Med bogate države štejemo ali smo šteli — Anglijo, Francijo in Nemčijo, da ostanemo pri velikih evropskih državah. Ne ena ne druga izmed njih nima večjih narodnih zakladnic, kakor naša kraljevina, in naše ljudstvo ni prav nič manj marljivo in bistroumno, kakor so Francozi, Nemci ali Angleži. Ta ugotovitev bi nas smela navdajati z veseljem upanjem, da smo na srečni poti do blagostanja. Optimizem bi bil tudi čisto na mestu, če bi naše narodno gospodarstvo v celoti in v vseh podrobnih sestavih dobilo eno centralno smernico, ali z drugimi besedami rečeno, eno usmerjeno gospodarsko politiko.

Nemci so, odkar žive kot državnopravna in gospodarska enota, imeli predvsem pred očmi svojo domovino. Na domačih tleh si morajo ustvariti industrijo, ki bo na višku, doma si morajo graditi gospodarsko organizacijo, ki bo po možnosti najbolj popolna, tako, da ne bodo več odvisni od tujine. Ta misel je prešinila ves nemški narod, ki je začel nositi svoje male in velike prihranke v domačo industrijo in v domače obrti. Nemški denarni zavodi, ki so zbirali ljudske prihranke, so jih dajali na razpolago domačemu narodnemu gospodarstvu. Po vojni tečejo cele reke denarja v Nemčijo v obliki posojil in odprtih kreditov, s katerimi si Nemčija vedno bolj izpopolnjuje svojo gospodarsko organizacijo, svoje železnice, svojo industrijo, svoje poljedelstvo in svoje trgovinske naprave. Nemški narod je na to navajen. On je pripravljeno celo doprinesiti velike žrtve in bo raje svoj denar porabil doma, kakor da bi ga posejal v inozemstvo, četudi bi se mu ponujale višje obresti. Na dnu nemškega gospodarskega življenja je izrazit državotvoren čut, in tudi denarna politika stoji nespodbitno pod tem vplivom.

Anglež je usmerjen drugače. Angleškega imperija niso ustvarile angleške vojne, ampak denarni prihranki angleškega naroda in imperialno zasnovana gospodarska politika. Anglija zanemarija svojo domačo gospodarsko organizacijo in njeno premoženje spadajo danes med najbolj nazadnjaško opremljene v Evropi. Zato pa ponuja denar ne sicer vsakemu, kdor iztega roko, ampak vsakomur, ki ga porablja za razširitev angleškega gospodarskega omrežja. Angleški prihranki so se stekali po celim svetu in bili prvi graditelji imperija, kakor so sedaj najvažnejša vez med materno zemljo in med prekomorskimi posestvi. Obresti od investicij v inozemstvu se vračajo v vedno večjih množinah v Anglijo ter krijejo trgovinsko izgubo, katero povzroča pasivna trgovinska bilanca. Prestoženki zopet gredo ven v svet v obliki posojil, s njimi trgovinski dobilski, dobilski podjetji, ki imajo svoj socialni sedež v Londonu, svoje obrate pa razširjene po vsej zemeljski obli. Anglež torej gleda svetovno. Njega domača zemlja ne more preživeti, zato gleda v svet. Angleški državniki so znali vcepiti v narod izrazit imperialni čut, ki je gonilna sila angleškega gospodarstva. Zato se ne smemo čuditi, če slišimo, da Angleži nalagajo svoj denar v krajih, kjer momentano ni pričakovati nobenega dobička. Dobitke bo prišel morda šele po desetletjih, ampak takrat bo tako velik, da bo povrnil ves riziko. Angleški denar je v službi imperija.

Pri Francozu je stvar zopet druga. Francoz predvsem štedi. Svoje prihranke je vedno tako nalagal, da so mu neshi kolikor mogoče visoke in sigurne obresti. On svoj denar rad izroča državi, ki ga uporablja za varna posojila incenzemskim državam. Enako politiko zasledujejo tudi denarni zavodi. Bojijo se avantur v inozemstvo, če ni gotovo, da je denar varno naložen in da nese sigurne obresti. Pri tem Francoz včasih tudi pozabi na mednarodne interese svoje domovine. Značilno je, da francoske banke niso marale kupiti akcij sueškega prekopa, ko jim jih je ponujal egiptovski podkralj v osemdesetih letih zadnjega stoletja in da so investirale visoke vsote v ruske električne naprave, ker v prvem slučaju ni bilo nobenega izgleda na skorajšnje dobičke, ko so ruske elektrarne dajale redno vsakoletne rente. Francoski denarni zavodi k večjemu dajejo kratkodobna posojila na zunan in na znotraj, s katerimi ni zvezan nikak riziko in ki se visoko obrestujejo. Francoski industrijalci se trudijo, da bi pregovorili denar za bolj živo sodelovanje pri izpopolnitvi notranje gospodarske organizacije. Francoska zemlja je bogata, kolonije predstavljajo neizčrpne vire. Politični prigorjajo bankam, da je prišel čas za to, naj se denar uporablja v inozemstvu. Kljub vsemu temu je ostal Francoz skeptičen. On ni špekulant, veruje samo v premoženje, ki raste polagoma z delom in s štedljivostjo. Štedljivost je temeljna poteza francoskega narodnega gospodarstva, ki ima to veliko posledico, da stavi domovini na razpolago za vsak slučaj potrebe velikanke zaklade realnega bogastva.

Primeri, ki smo jih navedli, so zanimivi in poučni. Dolžnost naših državljanov bo, da nas prešinejo istotako z eno veliko vodilno idejo, za katero bomo žrtvovali svoje prihranke, mesto da bi jih uporabljali razpršeno in brez vsakega cilja. Zunanji svet nas ne zanima, ampak misliti bo treba, da sami začnemo dvigati naše domače naravne zaklade. Jugoslovanski narod neestrapno čaka teh smernic.

Rivaliteta ob baltiškem zalivu

Duoboj med Gdanskom in Gdynio — Poljska dokazala potrebo koridorja
Sovjetski cinizem

Varšava, 19. nov. ne. Ob istem času, ko so se vršile volitve v poljski sejm, si je tudi svobodno mesto Gdansk izbralo svoj senat. Volitve v tej mali državi pod pokroviteljstvom Društva narodov so nosile pečat samoobranbe. Gdansk, staro mesto nemške Hanze, čuti, da vsled novih političnih mej, ki ga obdajajo, polagoma hira in propada. Poljska si je na tem iztočju v baltiški zaliv, na koncu toliko imenovanega koridorja, zgradila tekmo zadnjih deset let popolnoma novo pristanišče, na kraju, kjer se je nahajala prej neznatna ribiška vas. Novo poljsko pristanišče Gdynia šteje danes nad 40.000 prebivalcev.

Gdanski senat, ki vlada svobodno mesto in njegovih pol milijona prebivalcev, je nedavno vložil protest proti poljski vladi pri Društvu narodov, češ, da Poljska na vse sile dela za to, da bi uničila mesto in njegovo trgovino. Poljsko zunanje ministrstvo je odgovorilo, da ima poljska država pravico si zgraditi svoje lastno pristanišče, ki obstoja Gdanska ne ogroža in ki bo pomagalo zmagovalni veliki izvozni in uvozni promet 30 milijonske države.

Vaš dopisnik je obiskal Gdansk že opetovano, toda ni mogel odnesti vtisa, da to mesto umira. Pristaniški promet Gdanskega je danes večji kot je bil pred vojno. Prebivalstvo pristaniškega mesta, ki je tako ponosno na svojo prošlost, ni v teku zadnjih let izgubilo ničesar od svojih udobnosti, ki jih je ustvarila nemška

smotrenost. Mesto napravi vtis razkošnosti in očitnega blagostanja.

Poljsko zunanje ministrstvo je opetovano opozorilo na dejstvo, da je na dnu vsega prepira, katerega rešuje Društvo narodov, politika. Gdansk je nemško mesto in njegova kultura je nemška. Berlinska vlada se smatra za neke vrste višjega varuha nad tem izgubljenim detetom. Ker bi Nemčija na drugi strani rada odstranila poljski koridor in potisnila Poljsko nazaj od morja, se trudi dokazati, da je mesto Gdansk pred ruino ter da se morajo spremeniti državne meje, če se hoče to pristanišče obvarovati pred propadom. Poljska pa je ravno z zgradbo novega pristanišča Gdynije dokazala, da ima koridor smisel, da je celo potreben, da je neizbežen. Promet, ki iz cele Poljske sili proti severu, postaja čimdalje bolj obširen, tako da bosta imeli obe pristanišči posla dovolj, da ga premagata.

Absurdnost rešitve, ki jo je iznašla mirovna konferenca, ko je pod vplivom velikega sovražnika Poljakov Lloyd Georgesa novo ustanovljeni poljski republiki odrekla mesto Gdansk ter čisto po nepotrebnem ustvarila na baltiškem zalivu odprto rano, se z vsakim letom bolj dokazuje. Rivaliteta med Gdanskom in Gdynio je sicer bolj navidezna in iz političnih ozirih nalašč napnjenjena, toda bo igrala in mora igrati velikansko vlogo v vprašanju odnosov med Nemčijo in Poljsko v bodočnosti. Ženeva, 19. nov. fr. Iz krogov Društva na-

rodov se širi vest, da se odsek za upravo samostojnega svobodnega mesta Danzig (Gdansk) intenzivno bavi z nesoglasji, ki so izbruhnile med poljsko državo in gdanskim senatom. Govori se, da je neka visoko stoječa angleška diplomatska osebnost hotela posredovati v tem smislu, da bi se napravil kompromis med obema vladama. Poljska vlada bi se imela pozvati, da po končani zgraditvi Gdynije opusti vsako propagando za uporabo tega pristanišča in da prepusti trgovini svobodno roko, da se odloči ali za eno ali za drugo pristanišče. Poljski politični krogi ta predlog ne smatrajo za resnega.

Kowno, 19. nov. ne. V političnih krogih se odločno demantira vest, da se litvanska vlada poslužuje nemške diplomatske pomoči pri ureditvi memelskega vprašanja. Govorilo se je namreč, da je poljska vlada hotela priti do sporazuma z Litvo glede mesta in pristanišča Memel, ter da se je sporazum preprečil na intervencijo nemškega zunanjega ministrstva, ki nima interesa na tem, da bi Poljska dobila še drugo pristanišče na Baltiku pod svojo kontrolo.

Moskva, 19. nov. ne. »Izvestja« se bavijo na uvodnem mestu z rivalitetami, ki so se pojavile na Baltičnem morju med posameznimi lukami. Sovjetsko glasilo ironično pristavlja, da zaenkrat Rusija gleda na celo stvar indiferentno, ker bo prišel čas, ko bo Rusija zopet zasedla baltiško obrežje in uredila vse nespo-

Slovo diplomata ČSR

Belgrad, 19. nov. 1. Dosedanji odpravnik poslov čehoslovaškega poslanstva g. dr. Vokač odpotuje prihodnje dni na svoje novo službeno mesto v Tirano. Dr. Vokač je v Jugoslaviji prebil na tem odgovornem položaju več let in si je pridobil prav velike zasluge za intimne politične in druge stike med Čehoslovaško in Jugoslavijo.

Med številnimi oprostilnimi večeri in banketi, ki so prirejajo njemu v čast, se je danes vršilo intimo kosilo, ki so mu prisostvovali zastopniki vsega jugoslovanskega časopisja. V imenu časnika-jev se mu je v zelo toplih besedah zahvalil Franc Smodej, ki je posebej naglasil njegovo delovanje, posebno pa njegov način, s katerim je občeval z zastopniki časopisja. V imenu časnika-jev mu je želel veliko uspeha na njegovem novem, tako odgovornem mestu, kamor gre.

Katoliška katedrala v Belgradu

Zagreb, 19. nov. m. Belgrajski katoličani so začeli z veliko akcijo za zgraditev veličastne katedrale v Belgradu, ki bo veljala 16. milj. Din. Zato so razposlali na vse občine, ustanove in posameznike apel, da s svojimi prispevki podpro akcijo belgrajskih katoličanov, da bi se katedrala mogla čim prej zgraditi.

Kredit za izplačilo razlaščenih zemljišč

Belgrad, 19. novembra. Ž. Davčni oddelek finančnega ministrstva je poslal finančnim ravnateljem razpis za izplačilo razlaščenih zemljišč. Po tem razpisu so finančne uprave lastnikom dolžne v 15 dneh izvršiti izplačilo odvezitih zemljišč za državne potrebe. Izplačila se bodo vršila iz tistega fonda in za tiste osebe, za katere je finančno ministrstvo dalo potrebne kredite.

Seja VZS

Belgrad, 19. nov. AA. Državni zakonodajni svet je imel danes sejo od 16. do 19. V pretresu je bil načrt uredbe o lekarnarskih zbornicah. Pretres je v načelu končan in se je začelo proučevanje v posameznosti.

Kot referent ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje se je seje udeležil inspektor dr. A. Štampar. Na seji je bil izvoljen odsek za proučevanje načrta o izpopolnitvi zakona z dne 25. aprila 1894 o ureditvi zemljiške zajednice, v katero so stopili člani sveta dr. Šurmin, Srećislav Popović in dr. Balen. Prihodnja seja bo 20. t. m. ob 16 popoldne.

Visoko odlikovanje

Belgrad, 19. nov. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja je bil na predlog ministra za zunanje zadeve odlikovan z redom jugoslovanske krone I. razreda g. Mate Bošković, opolnomočeni minister in delegat kraljevske vlade pri reparacijski komisiji v Parizu.

Oddaja holodvorskih restavracij

Belgrad, 19. nov. AA. Sarajevska železniška direkcija je razpisala licitacijo 29. decembra glede oddaje v našem kolodvorske restavracije v Lastvi, 23. decembra za restavracijo na postaji Ustipraži Gareždi, 20. decembra pa glede bifeja v Uvcu.

Velik ribji lov

Split, 19. nov. Z. Poslednje dni se je izvozilo 35 do 40 stotov raznih rib v Zagreb, Belgrad in Ljubljano.

Nj. Vel. kralj pokrovitelj letalskega kongresa

Gen. Petrovič šef jugoslov. delegacije

Belgrad, 19. novembra. AA. 23. decembra bo v Parizu 1. mednarodni kongres za varnost v letalstvu. Ta kongres priredi francoski odbor za letalstvo na pobudo francoskega letalskega ministrstva. Na dnevnem redu kongresa so tele glavne točke 1. vprašanje znanstvenih in tehničnih izumov, ki utegnejo služiti varnosti v letalstvu. 2. Vprašanje varnosti v raznih panogah letalstva. 3. Vprašanje dokumentov in statističnih pregledov, ki utegnejo služiti propagandi letalske varnosti vseh slojev prebivalstva.

Na prošnjo francoskega odbora je blagovolil Nj. Vel. kralj Aleksander prevzeti pokroviteljstvo tega kongresa obenem s kraljema Španije in Belgije, princema Luksemburškim in Monaškim in predsedniki republik Francije, Letonske in Litve.

Za šefa jugoslovanske delegacije na kongresu kakor tudi na mednarodni letalski razstavi, ki bo v Parizu od 28. novembra do 14. decembra t. l., je določen generalštabni brigadni general Vojislav Petrovič, načelnik štaba zrakoplovne komande.

Blagoslovitev prapora „Jadranske Straže“

Nj. Vel. kraljica humica

Belgrad, 19. novembra. AA. Njeno Veličanstvo kraljica Marija bo kumovala zastavi Jadranske Straže belgrajškega krajevnega odbora Nj. Vel. kraljica Marija je sprejela danes ob 11 dopoldne delegacijo krajevnega odbora Jadranske Straže v Belgradu. Delegacija je zaprosila ob tej priliki Nj. Vel. da sprejme mesto kumice pri blagoslovlitvi zastave belgrajškega krajevnega odbora, ki bo v drugi polovici meseca decembra t. l. Nj. Vel. kra-

ljica je blagovolila sprejeti kumstvo. Interesirala se je tudi za delo in napredek Jadranske Straže. Nj. Vel. kraljica se je lepo poslovila od delegacije, v kateri so bili predsednik dr. Dušan Peleš, minister v pokoju, podpredsednik Stevo Vagner, advokat, tajnik Božidar Lulečić, divizijski vojaški duhovnik ter člani upravnega odbora: Ljubica dr. K. Konstantinovića, Angelija dr. Slavka Sečero in g. Miljutin Protić, advokat.

Letno zasedanje Narodne odbrane

Predvidene velike svečanosti v Skoplju

Belgrad, 19. nov. 1. V nedeljo se vrši občni zbor Narodne Odbrane. Letošnji kongres, za katerega se vršijo velike priprave, bo v Skoplju. Predsedstvo te važne organizacije je izdalo oklic, v katerem poudarja cilje Narodne Odbrane. Med drugim navaja, da je letos v celi državi 407 odborov. Zlasti so razvite organizacije ob meji v dravski banovini.

Kongres se bo delil v tri dele. 1. Oficialni del, v katerem bo sodelovalo 105 delegatov, članov osrednjega odbora in predsedniki oblastnih odborov, predsednik mestnega odbora belgrajškega in

po 2 delegata oblastnih odborov. 2. Drugi del bo svečani del. V njem bodo sodelovale vse korporacije in uradi. 3. Tretji del bo manifestacijski, ki bo javen. Predvsem se bodo obravnavala vprašanja organizatoričnega značaja, za proslavo tridesete obletnice, ko se je Narodna Odbrana kot organizacija akvirirala. To bo 1. 1933. V zvezi s tem se bo na kongresu obravnavalo vprašanje o enotni organizaciji oziroma o zvezi vseh nacionalnih sorodnih društev. V tem smislu bo kongres sprejel tudi potrebne resolucije.

Gospod. posvetovanja v prestolici

Važna seja Narodne banke

Belgrad, 19. nov. 1. Že več dni se v Belgradu vršijo pod okriljem Industrijske zbornice posvetovanja zastopnikov vseh trgovskih in obrtnih zbornic ter gospodarskih organizacij radi skupnega stališča nasproti skupnemu davku na poslovni promet. Danes so sprejeli resolucije že za več predmetov in panog podjetja. Danes so pričeli razpravljati o tem davku za podjetja, ki se pečajo s prodajo žita in mlinskih proizvodov. Sejam prisostvujejo zastopniki vlade. Nadejati se je, da se bodo zahteve in želje zastopnikov gospodarskih krogov pri končni davčni reformi na tem polju.

Belgrad, 19. nov. 1. Danes se je vršila seja Narodne banke, na kateri se je razpravljalo o kreditni politiki s posebnim ozir na tako zvane sezonske kredite. V tej zvezi so se stavili predlogi radi reforme dosedanjega načina dobivanja teh kreditov, da bi vsi gospodarski krogi iz vseh pokrajin bili sorazmerno enako dotirani.

Dunajska vremenska napoved. Ohladno. Tu in tam padavine in sneg, ki bo pozneje prešel v dež. Višja temperatura in zapadni vetrovi.

Ustvarjanje imperija

Indska konferenca zahteva zvezo z Anglijo — Egipet išče novo obliko imperijalnega članstva

London, 19. novembra. AA. Danes je indijska konferenca nadaljevala splošno razpravo o indijskem ustavnem problemu. Listi naglašajo, da so govori napravili zelo ugoden vtis.

Na današnji seji konference je Maharadža iz Alvarja izjavil, da je trdno prepričan, da bodo indijske države Indiji ravnotako koristile, kakor Britska Indija sama. Indijski principi so vedno pripravljeni delati za večjo Indijo. Princi so nadalje mnenja, da mora ostati Indija kljub zvezni vladavini v zvezi z Anglijo. Kljub temu mora ostati notranja avtonomija indijskih držav popolnoma nedotaknjena, ker bodo stopile v zvezo prostovoljno torej ne smejo biti oropane svojih pravic.

Dr. Moon je dejal, da niso Hindujci prišli vprašati, dali bo angleška vlada priznala Indiji položaj dominiona. Prišli so, da povedo angleškemu narodu, kaj Indija želi. Prebivalstvo Indije se bo zadovoljilo edinele s popolnim položajem dominiona in s polno odgovorno vlado. Indijci so zatirani, toda čas je minul, ko je fizična sila strahovala indijsko ljudstvo. Indija zahteva položaj dominiona v mejah imperija.

Govornik je končal, da nastaja vprašanje, ali naj Indija dopolnjuje Anglijo ali pa naj ji bo nasprotna. V zadnjem primeru bo trajna nevarnost nemirov in zatiranja.

Zastopnik Sikhov Sardar Ujjal Singh je naglasil, da se mora priznati Indiji tudi s stališča Britske Indije položaj dominiona in popolna enakopravnost v britskem imperiju. Popolnoma avtonomne pokrajine naj bodo pod odgovorno osrednjo vlado. Zahteval je zaščito narodnih manjšin in pravično rešitev manjšinskega problema. Indijci so miroljubnejši od Evropejcev in če se bodo izpolnile njihove zahteve, ne bo več nevarnosti za nemire. Ustava mora varovati Indijo pred razkrajajočimi težnjami. Nič se ne sme storiti, kar bi škodovalo kreditu in avtoriteti centralne vlade. Ustava naj ne bo niti strogo centralistična niti strogo federativna. Ustreza pa naj posebnim indijskim razmeram.

Sir Annepu Patro iz Madrasa je ravnotako zahteval, naj se prizna Indiji popolna enakopravnost z drugimi deli britskega imperija. London, 18. nov. os. Veliko pozornost je vzbudila načelni govor, ki ga je imel na konferenci vodja mohamedancev v Indiji. Uvodoma se je poklonil angleškemu kralju, predsedniku MacDonaldu in indskemu podkralju lordu Irwingu, ki so rešili britski imperij. Zvezna oblika je potrebna ne samo za hindujce, ampak tudi za mohamedance. Zvezna vlada danes ni več tako daljni ideal, kakor je bila pred enim letom. Indski mohamedanci bodo podpirali britski imperij.

London, 19. nov. lk. Indska konferenca je danes in bo še jutri nadaljevala debato o temeljni obliki ustave. Indska delegacija se je zedinila za to, da njihov ustavni odbor izdela paralelne smernice za zvezno ustavo in za centralno državno ustavo, ki jo zahtevajo vsi Indijci.

London, 19. nov. lk. Najvažnejše programne točke nove egiptške stranke, ki jo je ustanovil ministrski predsednik Sidki paša, zahteva v svojem delovnem programu popolno neodvisnost Egipta in ohranitev suverenosti nad Sudanom, novo pogodbo o do sedaj še neurejenih odnosih z Anglijo, odpravo kapitulacij, vstop v Društvo narodov ter obrambo ustave in neodvisnost sodnikov.

Z Bogom

Rio de Janeiro, 19. nov. AA. Nova vlada je izročila bivšemu predsedniku in bivšim ministrom polne liste za Evropo.

Avstrijska vladna kriza

Dunaj, 19. nov. kk. Klub krščanskih socialnih poslancev se je sestel danes na posvetovanje, ki je trajalo dopoldne in popoldne. Dosedanji načelnik kluba, nižjeavstrijski deželni glavar dr. Buresch je bil soglasno zopet izvoljen za načelnika kluba, obenem so ga pooblastili, da stopi v pogajanja s Heimwerhom kakor tudi z dr. Schobrovim blokom, da se sestavi zmorna vladna večina. Splošna govorica, da je Vaugoin predsedniku Miklasu že ponudil demisijsko kabineta, je ob tem času popolnoma neresnična.

Dr. Buresch je dobil nalog, da po možnosti pospeši pogajanja in da, če le more, že jutri poroča krščanskemu socialnemu klubu. Z ozirom na to, da dr. Schober absolutno odklanja vstopiti v kabinet Vaugoina, ni več misliti samo na preosnovno sedanje kabineta ter se smatrali, da bo Vaugoin poporočil dr. Burescha ponudil zveznemu predsedniku Miklasu demisijsko vsega kabineta.

Dvojna mera

pri razorožitvi

Zeneva, 19. novembra. kk. Pripravljena razorožitvena konferenca je danes po daljših debatah končala sejo s tem, da je bil odklonjen predlog Litvinova, da se tonaža za nove vojne ladje po 10.000 ton omeji na skupno tonažo 35.000 ton. Ta odklonitev je bila utemeljena s tem, da je določitev gotovih števil tonaž stvar razorožitvene konference. Sprejet pa je bil predlog malih držav, da ohranijo brodograjske do 100.000 ton skupne tonaže popolno svobodo glede graditve nadvodnih ladij. Na angleški predlog pa se je prejelilo da bi male države dobile isto svobodo tudi glede podmornic.

Priprave za mednarodno konferenco dela

London, 19. nov. AA. Včeraj se je sestel tajnik za rudnike Shinwell z nemškimi ministrom dela Steegerwaldom. Državnika sta razpravljala o mednarodnem sporazumu v vprašanju produkcije in prodaje premoga in pretresala vprašanje delovnega časa rudarjev. Ministra sta v vseh vprašanih popolnoma sporazumela. Steegerwald je izjavil, da bo predložil Shinwellove predloge nemški vladi, da se omogoči skupen nastop pri prihodnji mednarodni konferenci dela.

Ponesrečen parnik

Lisbona, 19. novembra. kk. Angleški potniški parnik »Highland Hope« parobrodne družbe »Nelson« je v gosti megli zadel davi ob 5 na skalo, 15 milj od pristanišča Peniche. Parnik je potoval v južno Ameriko in je imel na krovu 515 potnikov, med njimi 233 Špancev, ki so povečini potovali v južno Ameriko. V prvem trenutku je nastala med potniki velika panika, vendar so bili pripravljeni takoj vsi čolni, s katerimi so spravili vse potnike v pristanišče Peniche. Pri tem so pomagali tudi ribiči, ki so slučajno lovili v bližini katastrofe. Potniki so bili pomankljivo oblečeni. Pozneje so jih prepeljali v Lisbono.

Kralj Hussein še živi

London, 19. nov. AA. Uradno demantirajo vest o smrti bivšega hedžabskega vladarja Husaina. Pač pa je njegovo zdravstveno stanje slabo.

V zrakoplovu iz Amerike v ječo

Dunaj, 19. nov. AA. Po vsem mestu se govori o Levinovi aretaciji. Ameriški industrijalec je osumljen, da je dal nalog za ponarejanje denarja. Levine se izgovarja s tem, da je šlo samo za nabavo igralških žetonov. Redarstvo je obdržalo Levine v zaporu do nadaljnjih informacij.

Bančni kraki

Pariz, 19. nov. AA. Jutranji »Temps« poroča, da je banka Despeyroux v Lyonu zaprla blagajno in prenehala začasno delovati. Aktivna znaša 1.800.000 frankov, pasiva pa 8.000.000 frankov.

Tornado v Ameriki

Newyork, 19. nov. kk. Mesto Oldahama je zadet hud tornado. Razdejan je skoro ves mestni del Bethany, kjer prebiva verska sekta Nazarencov. Do sedaj so izpod razvalin potegnili 10 mrtvih, nad 25 težko ranjenih pa so preprotni v bolnišnico.

Nočni alarm na Reki

Meslo zasedla številna policija

Sužak, 19. novembra. m. V zvezi s preganjanji v Italiji, ki so naperjena ne samo proti delavcem, nego tudi proti odličnim zastopnikom bivših političnih strank, proti inteligencom, industrijalcem, generalom in drugim nasprotnikom fašizma, se je včeraj vršila na Reki cela vrsta preiskav v hišah uglednih Rečanov, za katere se sumi, da niso morda nasprotniki Mussolinijevega režima. Policija je ponoči ob 11 blokirala s policijskimi agenti vse glavne ulice. Vsi pasantje so bili ustavljeni in so se morali legitimirati. Razen tega so bili telesno preiskani, mnogi od njih so bili aretirani. Aretirance so takoj odpeljali z Reke v notranost Italije. Zvedelo se je, da je prišlo te dni na Reko okrog 80 policijskih agentov.

Fašistična homilija na dijake

„Odkriti napram učiteljem“ - Brezobzirni fašisti - Frepestre čepice

Rim, 18. nov. x. »Regime fascista« poroča, da je generalni tajnik fašistične organizacije po nalogu predsednika vlade razposlal cirkularno svarilo na vse italijanske dijake. Spomenica, »katero na vsi dijaki berejo s spoštovanjem« se peča z vsemi vprašanji, ki izpolnjujejo dijaško življenje, ter ne pozablja omeniti niti dijaške čepice, ki naj bo »resno fašistična« ter brez vsakih nepotrebnih dekoracij.

Giuratti opozarja mladi študentski svet, da je minil čas, ko se je dijakom mareskaj oprostilo na račun njihove mladosti in neizkušenosti. V svojem obnašanju napram svojim predpostavljanim mora biti dijak odsej odkrit in stanovit. Toda tudi profesorji si naj zapomnijo, da ne gre, da bi s svojo strogostjo ali s svojo milino vplivali na politično razsodnost študirajoče mladine. Dijak, ki hoče s častjo nositi priimek, da je italijanski, mora biti svobodnega obnašanja in brezobziren fašist. Giuratti svari dijaštvo pred prevelikim čedenjem športa. Šport ni stroj, ki ustvarja šampijone. Sicer pa fašizem na splošno zavrača moderni estetični kult, ki nasprotuje močnatosti fašističnega ideala. Giuratti nasvetuje nadalje dijakom, da ne smejo kazati prevelike ljubeznivosti inozemskim študentom. Fašistični dijak bo ljubezniv z onimi inozemci, ki so gostoljubni tudi napram fašistom. On sovraži inozemce, ki so sovražni fašizmu.

Na koncu poziva Giuratti dijaštvo naj se odloči za prapor, pod katerim hoče korakati v življenje. Tukaj Duce, tam brezimenska masa manjvrednih bitij. Kje hočejo iskati dijaki svojih idealov.

V dijaških krogih je Giurattijeva spomenica vzbudila veselo razpoloženje.

Oton ne pride v Avstrijo

Bruselj, 19. nov. lk. Radi govoric, da namestnik nadvojvoda Oton odpotovati v Budimpešto, se je zglasil zastopnik belgijske vlade pri bivši cesarici Ziti, kjer mu je baron Gudenus, adjutant bivše cesarice zagotovil, da so vse te vesti popolnoma izmišljene. Nesmiselno bi bilo, poslali mladega, 18-letnega princa v Avstrijo, ki se nahaja sedaj v revolucionarnem stanju, ali na Madjarsko, ki je gospodarsko ruinirana.

Na proslavo je prišla v Belgijo legitimistična delegacija, ki jo vodijo grofje Zichy, Szigray, Hunyady in Cziraky. Prišli so tudi avstrijski legitimisti.

Opozicija v Turčiji obupala

Ker ni discipline je Feihy Bej razpusil liberalno stranko

Istanbul, 19. nov. or. Še ni dolgo tega, kar je inozemstvo z vidnim zanimanjem sprejelo na znanje, da se je Kemal Paša naveličal vladati brez opozicije, katero imajo vsi parlamentari civiliziranih držav. Dal je poklicati svojega pariškega poslanika in ga naprosil, naj izvoli sestaviti opozicijsko stranko. Feihy Bej se je vabilu odzval in ustanovil liberalno stranko, v katero se je med prvimi vpisal sam Kemal Paša, ki je tak ostal nepristransko nad političnimi boji kot član vladne in opozicijske stranke.

Ravnokar poroča anatolska korespondenca, da je Feihy Bej sklenil stranko zopet razpustiti iz razloga, ker ne drži nobene discipline. Feihy Bej je kot opozicionalec napadel vlado v državnem zboru radi nasilstev, ki jih je izvajala pri občinskih volitvah. Če so se namreč javili pristaši liberalne stranke na volišču, se jim je povedalo, da sploh niso nikjer vpisani in da morajo prinesiti krstne liste, da dokažejo svojo eksistenco.

Nadalje upravni organi niso hoteli priznati pristnosti podpisov volivcev, ki ne znajo pisati ne čitati in so se morali posluževati svojih prstnih odtiskov. Drugod so liberalni volilci bili »začasno« zaprti, dokler so volitve trajale. Feihy Bej je na podlagi teh izkustev na polju turške moderne demokracije predlagal nezaupnico vladi. Pri glasovanju se je pa izkazalo, da je glasovalo za vlado 214 poslancev, proti eden (Feihy Bej), 9 jih je pa bilo odsotnih. Feihy Bej je nato sklenil razpustiti svojo stranko, a je še dvomljivo, če bo na njegov predlog pristal predsednik republike Kemal Paša.

Rim, 19. nov. kk. »Osservatore Romano« demantira najodločnejše vest lista »Journal de Geneve« o prikritem delovanju Vatikana za restavracijo Habsburžanov v Avstriji. List naglašja, da je ta vest popolnoma brez vsake podlage.

Sovjetski vpad na jugoslovanski trg

Boljševiki hočejo dezorganizirati naše gospodarstvo

Pariz, 19. nov. Tukašnja »Rusia in Slovansko« poroča iz »jako zanesljivega vira« sledeče: Trgovski stiki med Jugoslavijo in Sovjetsko Rusijo so prav neznatni. Zadnji uradni podatki iz leta 1929 omenijo jugoslovanski izvoz v znesku samo 4.58 milj. Din; največ se izvažajo čelovine za sovjetske strojarne in sicer v vrednosti 4.55 milj. Din. Sovjetski uvoz v Jugoslavijo znaša 10.3 milj. Din. 8.4 milj. Din odpade na sol, ki jo kupuje državna monopolska uprava. Razen tega prodajo Sovjeti Jugoslaviji nekaj antracita, usnja, filme in konzerve. Z ozirom na zemljepisno oddaljenost in obojestransko pomanjkanje izvozne industrije bi itak bilo težko pričakovati posebno živahnih trgovskih zvez, dasi bi v normalnih razmerah Sovjeti lahko imeli v Jugoslaviji dober trg za svoj an-

tracit, nafto, katun in platno. Zaenkrat res ne morejo sovjeti veliko pričakovati od izvoza v balkanske države. Toda njih trgovski posli imajo kakor vedno posebno obeležje. Sedanja agrarna zveza oz. njena trgovska politika zelo ovira sovjetski izvoz. Radi tega je v »Ekonomske« žiznji sedanjih namestnikov trgovskega komisarja Rosenholz izjavil, da je ta politika povzročila padec žitnih cen. Ker jugoslovanski trg ni neposredno dostopen sovjetom, ga poskušajo dezorganizirati s pomočjo svojega dumpinga in so sklenili, da ga naskočijo preko Grške, kjer so si vsilili blagovno cenzuro. Toda jugoslovanski merodajni činitelji že vedo o teh načrtih in so seveda popo'noma pripravljeni na sovjetsko gospodarsko vojo napoved.

Zakon o občnem upravnem postopku

Belgrad, 19. nov. AA. Nj. Vel. kralj je na predlog predsednika ministrskega sveta in ministra notranjih zadev generala Petra Živkovića podpisal zakon o občnem upravnem postopku. To je četrti večji zakon, kar jih je bilo po vrsti izdelanih na polju notranje uprave.

Po 6. januarju 1929 se s tem zakonom enotno uredi za vsa država enoten postopek v vseh upravnih zadevah, izvzemši upravno-kazenski postopek, ki v primerih, ko so oblastvi in njihovi organi zaradi javne varnosti pooblašteni storiti nujne ukrepe brez predhodnega postopka. Zakon velja za vsa oblastvi in njihove organe, za ministrstva, ki so jim oblastvi podrejena, dalje za banovine ter za občine, kjer so, vpoštevalje posebne razmere kmetijskih občin, določeni posebni predpisi.

Prvo poglavje prinaša splošne predpise o oblastvi, o njihovi stvarni in krajevni pristojnosti, poverjenju uradnega dela drugim oblastvom in vzajemno pravni podpori oblastvom. Zlasti so posebne odredbe o občinsko-upravnem oblastvu in o njegovi pristojnosti, v kolikor ni izrečno drugod urejeno. O sposobnosti in bistvu strank, sposobnosti za samostojno izvedbo postopka, urejeno analogno načelom civilnega prava. Kot pooblaščenec smejo nastopiti vse samostojne osebe. Oblast je dolžna sprejeti in predložiti vloge s formalnimi napakami, toda mora zaradi reda poskrbeti, da se popravijo. Strankam je dovoljeno pogledati spise in vzeti prepise, razen v posebnih izjemah, kakor na primer pri zapisnikih o posvetovanjih in spisih, označenih kot zaupni. Oblastvi smejo izpremeniti roke, ki so jih sama postavila, ne smejo pa izpremeniti rokov, ki jih določijo zakoni ali uredbe. V splošnem se je gledalo na to, da se v tem pogledu vpoštevaljo upravičene zahteve strank.

Roki se računajo od dne, ki pride za onim, ko se je dogodek zgodil.

Prihodnja poglavja obdelavajo podrobnosti postopka v njegovih posrednih stadijih. V načelu velja princip, da se v glavnem izda en sklep, vendar se mora po potrebi predmeta tudi razčleniti v različne točke in v vsaki izdati odločitev. Proti predpisu prvostopne odločitve je upravičena pritožba samo na prvo višjo oblast. Po pravilu pritožba odloga izvršitev sklepa, toda zakon predvideva tudi izjeme te norme. Razen tega so odredbe, s katerimi se izvršitev sklepa ukinje, sama po sebi, kakor na primer: povrnitev v prejšnje stanje, obnovitev postopka itd., in v primerih, kjer se takratno navajajo.

V pogledu izvrševanja oblasti velja načelo koncentracije. Od tega so izvzeti samo posebni primeri, klor na primer eksekucija pri davku in podobno. Drugeče izvrši sklep prvostopna upravna oblast. Krajevna politična oblast in občine skrbijo samo za izvršitev sklepa v svojem delokrogu. Do sedaj so upravna oblastva postavljala brez predpisa in si pomagala tako ali tako, bodisi, da so se ravnala po sodnem postopku v praksi, ali pa ustvarjala neko običajno pravo.

Za posamezna področja uprave so zato veljali različni predpisi, vrhu tega so bili raztreseni v nepreglednem nizu zakonov. Zdaj so ti predpisi vsi enotni in sistematično urejeni. Zakon o občnem upravnem postopku ukinja to nesrečno stanje in daje v polnem obsegu enotnost uprave na vsem njenem področju.

Uradno obvestilo

Ljubljana, 19. novembra. AA. Vršilec dolžnosti bana dr. Pirkmajer v petek 21. t.m. ne bo sprejemal strank, ker bo uradno zadržan.

Belgrajske vesti

Belgrad, 19. nov. Z. Finančno ministrstvo je dostavilo prometnemu ministrstvu akt, v katerem pravi, da se viza uradnikom, ki uradno potujejo v inozemstvo, ne morejo uvrstiti med izdatke, ki grejo na račun države, marveč med osebne potovalne stroške.

Belgrad, 19. nov. Z. Sekcija za proučevanje zakona o izkoriščanju vodnih moči v naši državi je končala svoje delo in izdelala k zakonu svoje pripombe. O tem načrtu bo sedaj razpravljali vrhovni zakonodajni svet.

Belgrad, 19. nov. Z. Ze nekoliko dni dela v trgovinskem ministrstvu interministerijalna konferenca, ki končno veljavno obravnava obrtni zakon, ki naj bi dobil končno veljavno stilizacijo.

Belgrad, 19. nov. Z. Danes se je vršila konferenca ministrov radi uveljavljanja zakona o agrarni reformi v Dalmaciji. Sodelovali so ministri: dr. Šibenik, dr. Sverljuga, dr. Kumanudi.

Belgrad, 19. nov. AA. Minister za socialno politiko in narodno zdravje je na podlagi člena 59. zakona o pobijanju nalezljivih bolezni predpisal pravilnik o preiskavi in ugotovitvi nalezljivih obolenj in o izvedbi potrebnih ukrepov.

Zagrebske vesti

Zagreb, 19. nov. Z. Razstava perutnine in psov. Generalna direkcija državnih železnic dovoljuje 50% popust na vseh vlakih, razen na ekspresu udeležencem, ki se izkažejo z izkaznico zagrebškega velesejma. Izkaznice se lahko dobijo pri vseh Putniških uradih, v krajih kjer jih ni, pa v vseh denarnih zavodih ali pa na avsnost na zagrebškem velesejmu. Popust velja za dobo od 29. novembra do 6. decembra.

Zagreb, 19. nov. m. Danes popoldne ob 4 je bil pogreb vseuč. profesorja dr. Stjepana Jurčica, ki je pred par dnevi umrl na Dunaju. Pogreba se je udeležilo veliko število zastopnikov oblasti, vseučiliških profesorjev in akademikov.

Nočni požar v Ljubljani

224 kg slanine se je sevrilo

Ljubljana, 19. nov. Okrog 10 ponoči je nenadoma planil v noč pretresljivi klic gasilskega roga: »Goril Goril! Ne pomči!« in splašil zakasnele meščane, ki so hileli pred mrazom domov k gorčim pečem.

Gasilci so hileli na Poljansko cesto proti mestni klavnici, kjer je v Predovičevi prekajevalnici pri Lesjaku v Measrški ulici štev. 4 izbruhnil požar. Užgalo se je namreč 224 kg slanine, ki je last muslimanskega prekupačevalca Jusfa Egsaa. Egsao je namreč preveč zakuril in tako se je slanina užgala. Kljub temu, da so bili naši poklicni gasilci takoj na mestu, se je vsa slanina dobesedno sevrila, mast pa je od visčre slanine curčila in se razlezla po tleh. Tudi vsi leseni deli prekajevalnice so zgoreli. Gasilcem se je šele po 40-minutnem trudu posrečilo pogasiti požar. Musliman Egsao trpi 8000 Din škoda, Predovič sam pa tudi 4000 Din.

Trpite li radi zaprtja?

Gnilobo, vrenje, vetrove, hitro odstranijo Artindražje. Dobivajo se v vseh lekarnah. Vsebinska škatlice po 8 Din zadostuje za 4-6 krat.